

עבודה סמינריונית במס עיזבון

ראשי פרקים :

1. מס עיזבון בישראל.
חוק מס עיזבון 1941 – 1981
הכנסות מהמס
הסיבות לביטול המס
2. הדין הציבורי
בעד ונגד מס עיזבון
3. צעדים לקראת מס עיזבון
ועדת בן בסט
ועדת טרכטנברג
הצעות חוק
4. מס עיזבון ונדל"ן
5. מס עיזבון בעולם
ארה"ב
אנגליה
גרמניה
צרפת
6. מס עיזבון במשפט העברי

1. מס עיזבון בישראל :

מס העיזבון בישראל בוטל לפני שנים רבות, אולם מאז ביטולו ועד יומנו זה קיימות מחלוקות במשרד האוצר לרבות בין חברי הממשלה, ופקידי האוצר, בדבר הצורך להחזרתו של מס העיזבון בכדי לגרום לגבייה נוספת של מיסים ובכך להעשיר את קופת המדינה.

מס העיזבון בישראל בוטל בשנת 1981, ומאז לא מוטלים מיסים על נכסים או כספים המתקבלים בירושה.

מס עיזבון מוטל במדינות שונות בעולם כגון בריטניה וארה"ב, על מנת להעשיר את קופת המדינה מחד גיסא, ולצמצם כמה שניתן את המונופול שעלול להיווצר כתוצאה מהעברת מניות בחברות ריכוזיות בירושה, מאידך גיסא, ולסוגיות הללו נתייחס להלן.

יש לזכור כי אמנם מס העיזבון עצמו בוטל בשנת 1981, אבל פעולות של היורשים בכספים או בנכסים שהתקבלו בידם בירושה, עלולות להיות מחויבות במס, למשל בעת מכירת דירה על ידי יורש, כאשר קבלת הדירה לבעלותו בירושה, פטורה ממס, אולם במידה והיורש ימכור את הדירה, הוא עלול למצוא את עצמו מחויב בתשלום מס שבח. קיימות דרכים שבאמצעותן, ניתן לתכנן את גובה המס או חלותו, על מכירת נכסים שהתקבלו בירושה, וגם לסוגיה זו נתייחס להלן, במהלך ניתוח התחולה של מס העיזבון, בתקופה בה חל מס זה במדינה בין השנים 1941 ועד 1981, וגם בתקופה שלאחר ביטולו של מס העיזבון בשנת 1981, ואילך.

מס העיזבון הוטל על כלל נכסי העיזבון אף לפני חלוקתם בין היורשים, מכאן שיש להבחין בין מס עיזבון לבין מס ירושה.

במסגרת עבודה זו נתייחס בין היתר לשאלות הנוגעות לתכנון מס, וגם לאפשרויות שהחוק מתיר בכדי להימנע מתשלום מס במקרים כגון חלוקת נכסי העיזבון בין היורשים, ובעיקר על פי הוראות חוק מיסוי מקרקעין, התשכ"ג – 1963.

נתייחס גם להלן, למדיניות שמלווה את הטלת או אי הטלת מס עיזבון, שכן למדיניות זו קיימת השפעה כלל עולמית מאחר והטלת מס עיזבון במדינה מסוימת עלולה לגרום להגירה של עשירים מאותה מדינה, למדינות אחרות שאין מטילים בהן מס ירושה, כגון מדינת ישראל. מאז ביטולו של מס העיזבון בישראל, נסללה הדרך לעלייתם של אנשים עשירים מאוד ואף אוליגרכים, מאחר וידעו הם, כי מס העיזבון במדינת ישראל בוטל מאז שנת 1981, כך שאנשים עשירים אלה, עלו לארץ מאחר והם רצו להעביר את הונם הרב ליורשיהם מתוך ידיעה כי העברת נכסיהם והונם ליורשיהם, תהא פטורה ממס, בעוד שלרוב, במדינות המוצא, הם היו מחויבים לשלם מס עיזבון, מכאן, שהם העדיפו לעלות ארצה מאחר ומדינת ישראל הפכה עם ביטול מס העיזבון כאמור בשנת 1981, למדינה של מקלט מס עבורם.

ביטול מס העיזבון בישראל, גרר אחריו ביקורות רבות, מאחר וחלק ניכר מהמתנגדים לביטולו גרסו כי מדובר בביטול חוק שנחשב כשוחד בחירות באותה תקופה, אל מול המצדדים בביטולו אשר ציינו

כי ביטולו מחויב המציאות, שכן, באותה תקופה שררה במדינת ישראל אינפלציה עצומה, אשר הביאה להגדלת שיעורו וסכומו של מס העיזבון, דבר שהביא לפגיעה קשה באוכלוסייה, וגרם לכך כי עיזבונם של אנשים בעלי ממון, ימוסה בסכומים גבוהים ביותר.

יש לקחת בחשבון כי ביטולו של מס העיזבון בישראל בראשון לאפריל 1981, וסגירת משרדי מס העיזבון בחודש אוקטובר 1982, הביאו להקטנת סכומי המס הנגבים במדינה, ולהקטנת ההכנסות לקופת המדינה, אולם מצד שני, הדבר עודד כאמור לעיל, עלייתם ארצה של יהודים עשירים ממדינות בעולם בהם עוד הוטל ומוטל מס עיזבון, וכאלה שבהן מוטל מס עיזבון עד יומנו זה, כך שאל מול ההקטנה בהכנסות לקופת המדינה כתוצאה ישירה מביטול מס העיזבון באפריל 1981, הביא הדבר להגדלה משמעותית ביותר בפעילות העסקית של אותם עולים ארצה, כך שההקטנה בגביית מס העיזבון התגמדה אל מול הגידול שחל מעצם הפעילות העסקית של אותם עולים, דבר שגורר אחריו עלייה ניכרת בתשלומי מס הכנסה בסכומים ניכרים, לרבות עלייה בתשלומי מיסים ישירים ועקיפים נוספים, דבר שהביא לא רק לפיצוי בגין ביטול מס העיזבון, אלא להגדלה משמעותית בתשלומי מס הכנסה ומיסים ישירים ועקיפים נוספים, לקופת המדינה, כך שמדינת ישראל הרוויחה, הלכה למעשה, מביטולו של מס העיזבון, בצורת הגידול המסיבי שהחל בתשלומי מס הכנסה לרבות מיסים ישירים ועקיפים נוספים, וכפועל יוצא מכך, גם לגידול מתשלומי מע"מ וביטוח לאומי בגין פעילות עסקית זו, דבר שמסתכם בגידול בהכנסות לקופת המדינה, בהשוואה לתקופה שבין 1941 ועד 1981, תקופה בה הוטל מס העיזבון.

יש להזכיר כי עד יומנו זה, קיימות דעות רבות בקשת הפוליטית אשר מצדדות בהחזרתו של מס העיזבון ולו באופן חלקי, ודוגמה מובהקת לכך, היא קריאתה של מפלגתו של משה כחלון לקראת הבחירות לכנסת ה-20, להחזרת מס העיזבון במדינה, והטלתו על עיזבונות ששוים מעל 10 מיליון שקלים, כך שניתן להביא לאיזון בין שכבות האוכלוסייה, כאשר מצד אחד חלקיה שאינם עשירים במיוחד, יישארו פטורים ממס עיזבון, ומנגד, חלקיה העשירים מאוד, יישאו בתשלום מס עיזבון, ובכך נמצא האיזון הדרוש בין שתי התקופות, הראשונה, זו שבמהלכה הוטל מס עיזבון (בין 1941 ועד 1981), לבין התקופה שבאה אחריה, ועד היום, בה לא מוטל מס עיזבון כלל.